

SABAK

Sağlık Bilimleri Eğitim Programları Değerlendirme Ölçütleri – R4

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ VE TANIMLAR

GENEL ÖLÇÜTLER

Ölçüt 1. Eğitim Programı

Ölçüt 2. Program Çıktıları

Ölçüt 3. Öğrenciler

Ölçüt 4. Öğretim Elemanları

Ölçüt 5. Altyapı

Ölçüt 6. Yönetim Yapısı

Ölçüt 7. Kurum Desteği ve Maddi Kaynaklar

Ölçüt 8. Sürekli Yenileme ve Gelişim

Ölçüt 9. Disipline Özgü Ölçütler

GİRİŞ VE TANIMLAR

Bu ölçütler, dinamik ve rekabetçi bir ortamda paydaşların beklentilerini karşılamak üzere, orta öğretime (önceki öğretime) dayalı en az 8 yarıyıl ya da eşdeğerinden (240 AKTS kredisi) oluşan lisans düzeyindeki sağlık bilimleri eğitim programlarının kalite güvencesini sağlamayı ve bu programların sürekli iyileştirilmesini desteklemeyi amaçlamaktadır. Lisans düzeyindeki bir sağlık bilimleri eğitim programının değerlendirilmesi için başvuruda bulunan yükseköğretim kurumu, söz konusu programın bu belgede yer alan ölçütleri yerine getirdiğini kanıtlamakla yükümlüdür.

Tanımlar

SABAK ölçütlerini kullanarak yapılan değerlendirmelerde aşağıdaki temel terminoloji ve tanımların tutarlı olarak kullanılması gerekmektedir:

i. Program Eğitim Amaçları: Programın mezunlarının erişmeleri istenen kariyer hedeflerini ve mesleki beklentilerini tanımlayan genel ifadelerdir.

ii. Program Çıktıları: Öğrencilerin programdan mezun oluncaya kadar kazanmaları gereken bilgi, beceri ve davranışları tanımlayan ifadelerdir.

iii. Ölçme: Program eğitim amaçları ve program çıktılarını (erişim düzeylerini) saptamak üzere çeşitli yöntemler kullanılarak yürütülen veri ve kanıtların tanımlanması, toplanması ve düzenlenmesi sürecidir.

İV. Değerlendirme: Ölçme süreci sonucu elde edilen verilerin ve kanıtların çeşitli yöntemler kullanılarak yorumlanması. Değerlendirme süreci, program eğitim amaçlarına ve program çıktıklarına erişim düzeylerini vermeli ve programı iyileştirmek üzere alınacak kararlar ve yürütülecek uygulamalarda kullanılmalıdır.

V. Kredi: Bir kredi, yarıyıl boyunca her hafta düzenli olarak verilen bir saatlik (50 dakika) teorik dersin ya da yapılan iki veya üç saatlik uygulama/pratik, laboratuvar veya klinik çalışmaların eğitim yüküne eşdeğerdir.

VI. AKTS Kredisi: Avrupa Kredi Transfer Sistemi'nde tanımlanan kredidir.

GENEL ÖLÇÜTLER

ÖLÇÜT 1. EĞİTİM PROGRAMI

1.1. SABAK tanımında olduğu gibi, programın eğitim amaçları program mezunlarının erişmeleri beklenen kariyer hedeflerine ve mesleki beklentilerine odaklı olarak belirlenmelidir. Bu amaçlar;

1.1.1 Kurumun, fakültenin, bölümün misyon ve vizyonu ile uyumlu olmalıdır.

1.1.2 Programın iç ve dış paydaşlarının gereksinimleri dikkate alınarak, bu paydaşların katkı ve katılımları ile belirlenmelidir.

1.1.3 Tüm paydaşlar tarafından kolayca erişilebilecek şekilde yayımlanmış olmalıdır.

1.1.4 Programın iç ve dış paydaşlarının gereksinimleri küresel olarak değişen yaşam koşulları ve eğitim sistemi doğrultusunda uygun aralıklarla güncellenmelidir.

1.2. Program eğitim amaçlarına ulaşıldığını belirlemek ve belgelemek için ölçme ve değerlendirme süreci olmalıdır. Bu amaçla mezun izleme sistemi, paydaş anketleri vb. gibi kullanılan ölçme ve değerlendirme süreci sistematik olmalı ve somut verilere dayanmalıdır. Uzaktan eğitim sürecinde eğitim amaçlarına ulaşıldığını garanti altına alan yöntemler (çevrimiçi toplantılar vb) ve uzaktan yapılan ölçme değerlendirme sistemleri tanımlanmış olmalıdır.

1.3. Programlar, yasal süreçleri sağlamak koşuluyla, belirlediği temel amaçlar doğrultusunda kendi eğitim programlarını düzenlemek ve uygulamak konusunda özerktir.

1.4. Her programın, program eğitim amaçlarını ve program çıktıklarını destekleyen bir eğitim planı olmalıdır. Eğitim planının bu ölçütte verilen ortak bileşenlerin yanı sıra Ulusal Çekirdek Eğitim Programı ile uyumlu olduğu ve Disipline Özgü Ölçütlerdeki bileşenleri içerdiği somut verilerle gösterilmelidir.

1.5. Eğitim programlarında yapılanma, dikey (dört yıl boyunca) (ilk yıllar temel bilimler, 3 ve 4. sınıflarda klinik ve uygulamalı dersler vb.) ve yatay (aynı yıl içinde) (X ders I ve ikinci dönem X ders II gibi veya ön koşullu dersler vb.) olarak, program amaçlarına ulaşmasını sağlayacak uyumlu bir bütünlük içerisinde olmalıdır.

1.6. Eğitim planı aşağıdaki bileşenleri içermelidir;

1.6.1. İlgili bilim alanına uygun temel öğretim (1yıl süreli),

1.6.2. İlgili bilim alanına uygun eğitim (en az 1,5 yıl süreli),

1.6.3. Program eğitim amaçlarını destekleyen, Ulusal Çekirdek Eğitim Programı ve bağlı olduğu Üniversitenin aldığı kararlar ile uyumlu seçmeli derslerin varlığı

1.6.4. Uzaktan ve örgün eğitim oranı (teorik, uygulamalı ders ve staj için)

1.7. Dört yıllık lisans programlarının mezuniyet kredileri;

1.7.1. AKTS kredisi temel alındığında, en az 240 AKTS' den oluşmalıdır.

1.7.2. Ulusal Kredi sistemi temel alındığında, en az 120 krediden oluşmalıdır.

1.8. Eğitim programı klinik karar verme deneyimi kazandırmış olmalıdır. Öğrencileri, önceki derslerde edindikleri bilgi ve becerileri, ilgili alanın yeterliliklerini ve gerçekçi koşulları/kısıtlılıkları (etik, sağlık, güvenlik, sürdürülebilirlik, üretkenlik, yenilikçilik, çevre sorunları, sosyoekonomik ve politik sorunlar gibi) dikkate alarak uygulamaya hazır hale getirmelidir. Karar verme deneyiminin uzaktan eğitim süreci kapsamında hangi eğitim yöntemi ve hangi eylemlerle kazandırıldığı belirtilmelidir.

1.9. Eğitim planının uygulanmasında kullanılacak uzaktan eğitim de dahil olmak üzere, tüm eğitim yöntemleri, ayrı ayrı açıklanmalı ve istenen bilgi, beceri ve davranışların öğrencilere kazandırılmasını garanti edebilmelidir.

1.10 Eğitim planının öngördüğü biçimde uygulanmasını güvence altına alacak ve sürekli gelişimini sağlayacak bir yönetim sistemi bulunmalıdır. Uzaktan eğitim sisteminin işlemesi ve örgün süreçlerle bütünleşik biçimde ilerlemesi için gereken süreçler ve organizasyonel yapılanma tanımlanmış olmalıdır.

ÖLÇÜT 2. PROGRAM ÇIKTILARI

2.1. Öğrencilerin programdan mezun oluncaya kadar kazanmaları gereken bilgi, beceri ve davranışları tanımlayan program çıktıları, programın eğitim amaçlarına ulaşabilmek için gerekli bilgi, beceri ve davranış bileşenlerinin tümünü kapsamalıdır.

2.2. Program çıktılarını belirleme yöntemi (müfredat/eğitim komisyonu, bölüm kurulları, iç ve dış paydaş görüşleri vb.) olmalıdır.

2.3. Program çıktıları, ilgili alana ilişkin tüm yetkinlikleri kapsamalıdır. Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesinde tanımlanan yetkinliklerin göz önünde bulundurulduğu somut veriler ile gösterilmelidir.

2.4. Programlar, program çıktılarını sağladıklarını kanıtlamak için ölçme-değerlendirme ve izleme yöntemlerini geliştirmiş olmalıdır; kullanılan uzaktan eğitim yöntemi sistemleri de açıklanmalıdır. Programın yeterliliklerin hangi eylemlerle kazandırılacağı (yeterlik-ders-öğretim yöntemi matrisleri) ve bu eylemlerin hangi eğitim türüyle (yüz yüze, karma vb.) mümkün olacağı gösterilmelidir.

2.5. Her bir dönem için program çıktılarının gerçekleştirilme düzeyi belirlenmeli ve belgelenmelidir.

2.6. Program çıktıları Tablo 1’de sıralanan SABAK çıktıları içerecek biçimde tanımlanmalıdır. Programlar, eğitim amaçlarıyla tutarlı olmak koşuluyla, kendilerine özgü ek çıktılar tanımlayabilirler.

2.6.1. Program, öğrencilerin SABAK çıktılarına ulaşmasını garanti altına aldığını kanıtlamalıdır.

Tablo 1 SABAK Çıktıları

I	Temel sağlık alanı ve ilgili meslek alanı konularında yeterli bilgi birikimi ile kuramsal ve uygulamalı bilgilerini kendi alanlarında kullanabilme becerisi
II	Alanlarındaki problemleri saptama, tanımlama, yorumlama, formüle etme ve çözme becerisi; bu amaçla uygun analiz ve müdahale yaklaşımlarını seçme ve uygulama becerisi
III	Bir süreci, olayı, vakayı, donanımı veya ürünü anlama, yorumlama, ilgili sorunları bütüncül bakış açısı ve çağdaş yöntemlerle çözme becerisi
IV	Bireysel olarak ve ekiplerde etkin biçimde çalışabilme becerisi
V	Eğitim programlarında en az iki adet alan dışı ders almış olması
VI	Alan uygulamaları için gerekli olan güncel ve işlevsel araçları geliştirme, seçme ve kullanma becerisi yanı sıra bilişim teknolojilerini etkin bir şekilde kullanma becerisi
VII	Türkçe sözlü ve yazılı etkin iletişim kurma becerisi, en az bir yabancı dil bilgisi
VIII	Yaşam boyu öğrenme bilinci, bilgiye erişebilme, bilim ve teknolojiye gelişmeleri

	izleme ve kendini sürekli yenileme becerisi
IX.	Alanlarına göre tasarlama, deney yapma, alan çalışması, veri toplama, sonuçları analiz etme, arşivleme, metin çözme ve/veya yorumlama becerisi
X.	Alan uygulamalarının evrensel ve toplumsal boyutlardaki etkileri ve hukuksal sonuçları konusunda farkındalık
XI.	Mesleki etik ve sorumluluk bilinci

ÖLÇÜT 3. ÖĞRENCİLER

3.1. Programa kabul edilen öğrenciler, programın kazandırmayı hedeflediği çıktıları (bilgi, beceri ve davranışları) öngörülen sürede edinebilecek altyapıya sahip olmalıdır. Öğrencilerin kabulünde göz önüne alınan göstergeler izlenmeli ve bunların yıllara göre gelişimi değerlendirilmelidir.

3.2. Yatay ve dikey geçişle öğrenci kabulü, çift ana dal, yan dal ve öğrenci değişimi uygulamaları ile başka kurumlarda ve/veya programlarda alınmış dersler ve kazanılmış kredilerin değerlendirilmesine ilişkin kurallar ayrıntılı olarak tanımlanmış ve uygulanıyor olmalıdır.

3.3. Diğer yükseköğretim kurumları ile yapılacak ulusal/uluslararası anlaşmalar ve kurulacak ortaklıklar ile öğrenci hareketliliği sağlanmalı ve teşvik edilmelidir.

3.4. Öğrencileri ders ve kariyer planlaması konularında yönlendirecek düzenli danışmanlık hizmeti uzaktan eğitim süreci de dahil verilmelidir.

3.5. Öğrencilerin program kapsamında verilen tüm dersler ve diğer etkinliklerdeki başarıları uzaktan eğitim süreci de dahil olmak üzere, şeffaf, adil ve tutarlı yöntemlerle ölçülmeli, değerlendirilmeli ve öğrenciler ile paylaşılmalıdır.

3.6. Öğrencilerin mezuniyetine karar verebilmek için programın gerektirdiği tüm koşulların (AKTS, sınavlar, projeler vb) yerine getirildiğini belirleyecek güvenilir yöntemler geliştirilmiş ve uygulanıyor olmalıdır.

3.7. Eğitim-öğretim ile ilgili uzaktan eğitim de dahil tüm süreçlerde, eğitimin önemli bir paydaşı olarak öğrenci temsiliyeti sağlanmalıdır. Bu amaçla kurullarda/ komisyonlarda/ komitelerde öğrencilerin; katkı ve katılımları sağlanmalı ve belgelendirilmelidir.

3.8. Öğrencilere; sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif olanaklar sağlanmalıdır. Öğrencilerin bu olanaklardan yararlanması teşvik edilmeli, yararlanma biçimi ve oranı uzaktan eğitim de dahil izlenmelidir.

3.9. Öğrenci memnuniyeti uzaktan eğitim de dahil olmak üzere, düzenli olarak değerlendirilmeli, sonuçlar çeşitli yönetim aşamalarında izlenmeli, ilgililere geri bildirim sağlanmalı ve eğitim programına yansıtılmalıdır.

ÖLÇÜT 4. ÖĞRETİM ELEMANLARI

4.1. Öğretim kadrosu, programın eğitim verdiği mesleki alanda yeterli akademik düzeye sahip ve programın tüm alanlarını kapsayacak sayıda olmalıdır.

4.1.1. Öğretim kadrosu, programın etkin bir şekilde sürdürülmesini, değerlendirilmesini ve geliştirilmesini sağlamalıdır.

4.1.2. Öğretim kadrosu, ilgili mesleki kuruluşları, sektör, sivil toplum örgütleri ve işverenler ile iletişim ve işbirliği içerisinde olmalıdır.

4.2. Öğretim elemanları, eğitim programlarının yürütülmesinin yanı sıra, bilimsel araştırma yapma, öğretim elemanı-öğrenci iletişimi, öğrenci danışmanlığı, üniversiteye hizmet ve mesleki gelişim hizmetlerinin yerine getirilmesi gibi konularda etkin olmalıdır.

4.3. Öğretim elemanları programın tüm alanlarını kapsayacak şekilde bilgi ve deneyime sahip olmalıdır. Etkin öğretme, uzaktan eğitim becerileri, iletişim, program geliştirme ve araştırma ile ilgili bilgi, beceri ve deneyime sahip olmalıdır.

4.4. Öğretim elemanı seçimi, ataması ve akademik yükseltmelerinde üniversitenin belirlediği sistematik kriterler ve akademik liyakat göz önüne alınmalıdır.

4.5. Program kadro gelişimine yönelik gerçekçi bir stratejik planlama yapılmalıdır. Eğitim, araştırma ve hizmet kalitesini geliştirecek stratejileri oluşturmalı, bu stratejiler ölçülebilir hedeflere dönüştürülmeli ve uygulama sonuçları performans göstergelerine göre sürekli izlenmelidir.

4.6. Öğretim elemanlarının eğitsel performansları izlenmeli, değerlendirilmeli ve ödüllendirmelidir.

4.6.1. Akademik kadrolarının eğitici niteliklerini iyileştirmeye yönelik eğitimcilerin eğitimi programları olmalıdır.

4.6.2. Mesleki ve eğitsel gelişim programlarına katılım özendirilmeli, finansal ve idari destek sağlanmalı ve ilgili programa etki ve etkinliği değerlendirilmelidir.

4.7 Öğretim hizmetlerine destek olarak dışarıdan görevlendirecek öğretim elemanlarında aranacak nitelikler ile ilgili programın belirlediği bir yöntem olmalı ve uygulanmalıdır.

ÖLÇÜT 5. ALTYAPI

- 5.1.** Sınıflar, laboratuvarlar, klinik alanlar ve diğer gerekli ekipman/donanımlar, eğitim amaçlarına ve program çıktıklarına ulaşmak için yeterli olmalıdır.
- 5.2.** Program, öğrencilerin ders veya alan dışı etkinlikler yapmalarına olanak veren, sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılayan, alanındaki faaliyetlere ortam yaratarak mesleki gelişimlerini destekleyen ve öğrenci-öğretim elemanı iletişimini dinamik tutan ve arttırmayı sağlayan uygun altyapıya sahip olmalıdır.
- 5.3.** Programlar öğrencilerine ilgili alanın profesyonelleri tarafından kullanılan mesleki ekipman/donanımları kullanmayı öğrenecekleri olanakları sağlamalıdır. Bilgisayar ve bilişim altyapıları, programın eğitim amaçlarını destekleyecek doğrultuda tasarlanmalı, öğrenci ve öğretim elemanlarının bilimsel ve eğitsel çalışmaları için yeterli düzeyde olmalıdır.
- 5.4.** Öğrencilere sunulan kütüphane olanakları eğitim amaçlarına ve program çıktıklarına ulaşmak için yeterli düzeyde olmalıdır.
- 5.5.** Öğrencilerin öğrenim ve yaşam ortamlarında gerekli güvenlik önlemleri alınmış olmalıdır.
- 5.6.** Özel gereksinimli bireyler için altyapı, eğitim materyallerine ulaşım ve sınavlar ile ilgili uyarlamalar yapılmış olmalıdır.
- 5.7.** Üniversitenin uzaktan eğitimde sunduğu altyapı olanakları açıklanmalıdır, programın eğitiminin öngörüldüğü biçimde sürdürülmesi konusundaki etkililiği ve yararlanma durumunu açıklayınız.

ÖLÇÜT 6. YÖNETİM YAPISI

- 6.1.** Kuruluş ve yönetim yapısı; Rektörlük, fakülte, bölüm ve diğer alt birimler düzeyindeki karar alma ve yürütme süreçleri, program çıktıklarının gerçekleştirilmesini ve eğitim amaçlarına ulaşılmasını destekleyecek şekilde düzenlenmiş olmalıdır.
- 6.2.** Eğitim sonuçlarının değerlendirilebilmesi için gereken tüm strateji, program ve yöntemler belgelendirilmelidir. Yönetim sistemine ait bu belgeler ilgili bireylere iletilmiş, ulaşılabilir ve uygulanabilir olmalıdır.
- 6.3.** Programa özgü belirlenen stratejik plan, amaç, hedefler vb. için geliştirilen rehber, yönerge, yönlendirme, iş akış şemaları tanımlanmış, ulaşılabilir ve uygulanıyor olmalıdır.
- 6.4.** Programın kendine ait güncel ve ulaşılabilir arşivi olmalıdır.
- 6.5.** Yönetim, iç işleyişi denetleyecek ve sorgulayabilecek, sürdürebilecek ve düzeltebilecek kendi iç denetim mekanizmasını kurmuş olmalıdır.

ÖLÇÜT 7. KURUM DESTEĞİ VE MADDİ KAYNAKLAR

7.1. Yönetim mali kaynakların dağıtımında strateji ve program kalitesinin sürdürülebilirliğini sağlayabilecek şekilde adil ve tutarlı olmalıdır.

7.2. Yönetimin desteği, nitelikli bir öğretim kadrosunu çekme, tutma ve mesleki gelişimi sürdürme açısından yeterli olmalıdır.

7.3. Program için gereken altyapıyı temin etmeye, bakımını yapmaya ve işletmeye yetecek maddi kaynak sağlanmalıdır.

7.4. Program süreçlerinde (uzaktan eğitim de dahil) program gereksinimlerini karşılayacak destek personeli ve kurumsal hizmetler sağlanmalıdır. Teknik ve idari kadrolar, program çıktılarını sağlamaya destek verecek sayı ve nitelikte olmalıdır.

ÖLÇÜT 8. SÜREKLİ YENİLEME VE GELİŞİM

8.1. Tüm ölçütler için kurulan ölçme ve değerlendirme sistemlerinden elde edilen sonuçların programın sürekli iyileştirilmesine yönelik olarak kullanıldığına ilişkin kanıtlar sunulmalıdır.

8.2. İyileştirme çalışmaları, programın tüm alanları ile ilgili gelişmeleri sistematik ve somut verilere dayalı olarak göstermelidir. Planla-Uygula-Kontrol Et-Önlem A1 (PUKÖ) döngüsü işletilmelidir.

ÖLÇÜT 9. DİSİPLİNE ÖZGÜ ÖLÇÜTLER

9.1. Her programın kendine özgü ölçütleri olmalıdır. Bu ölçütler ilgili disiplinin, eğitim ve çekirdek eğitim programı ile uyumlu olmalıdır.